

Behoort bij besluit van
Burgemeester en Wethouders

datum: 18 mei 2021

gemeente Tynaarlo

Vervolgonderzoek

Vleermuizen, gierzwaluw & huismus

Noorder Sanatorium

Zuidlaren

Vervolgonderzoek

Vleermuizen, gierzwaluw & huismus

Noorder sanatorium
Stationsweg 163, Zuidlaren

E.J. Ruiter

Alcedo Natuurprojecten heeft dit rapport opgesteld in opdracht van LPB Vastgoed BV. Daarmee is dit rapport eigendom van bovengenoemde opdrachtgever. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, microfilm, fotokopie, of welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Alcedo Natuurprojecten. Het is ook niet toegestaan dit rapport zonder toestemming te gebruiken voor enig ander werk dan waarvoor dit product is ontwikkeld.

Alcedo Natuurprojecten is niet aansprakelijk voor gevolgschade of schade welke voortvloeit uit toepassingen van resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Alcedo Natuurprojecten; opdrachtgever vrijwaart Alcedo Natuurprojecten van aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Colofon

Vervolgonderzoek

Vleermuizen, gierzwaluw & huismus

Noorder sanatorium

Stationsweg 163, Zuidlaren

Auteur: E.J. Ruiter

Opdrachtgever: LPB Vastgoed BV
Ubbo Emmiusseingel 108
Postbus 6080
9702 HB Groningen

Contactpersoon: Thijs van Bree, thijsvanbree@vgprojectontwikkeling.nl

Opdrachtnemer: Alcedo Natuurprojecten
Cornelis Houtmanstraat 10
8023 EA Zwolle

Contactpersoon: Evert Ruiter, info@alcedo-natuurprojecten.nl

Uitvoer onderzoek: Jos Hoekerswever, Gijs Bouwmeester, Henk Mellema, Rudmer
Zwerver & Evert Ruiter

Rapportcodes:

Alcedo Natuurprojecten: 2018-035

Datum: 23 september 2019

Collegiale toets: H. Mellema

Status: Definitief

Te citeren als: *Ruiter E.J. 2018. Vervolgonderzoek Vleermuizen, gierzwaluw & huismus Noorder Sanatorium Zuidlaren 2019 Alcedo Natuurprojecten rapport 2018-035. In opdracht van: LPB Vastgoed BV*

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Doel	5
1.3	Leeswijzer	6
2.	Werkwijze en inspanning	7
2.1	Vleermuizen	8
2.2	Huismussen	8
2.3	Gierzwaluw	8
2.4	Volledigheid inventarisatie	8
2.5	Verantwoording	9
3.	Omschrijving plangebied	10
4.	Resultaten	13
4.1	Vleermuizen	13
4.2.1	Belang van onderzochte locatie voor vleermuizen	16
4.3	Huismus	16
4.4	Gierzwaluw	16
4.5	Overige soorten	17
5.	Conclusies en aanbevelingen	18
5.1	Conclusies	18
5.2	Aanbevelingen	19
6.	Geraadpleegde Bronnen	20
6.1	Literatuur	20
6.2	Websites	20
Bijlage 1.	Foto-impressie plangebied	21
Bijlage 2.	Waarnemingskaarten	22
Bijlage 3.	Wettelijk kader	23

1. Inleiding

1.1. Aanleiding

Aan de Stationsweg 163 te Zuidlaren staat het voormalig Noorder Sanatorium, een rijksmonument uit 1935 met kenmerken van de Amsterdamse School. Vastgoed Groningen is voornemens om op deze locatie 27 nieuwe appartementen te gaan realiseren, 21 in het gebouw, 2 appartementen als 'optopping' op de twee achterste vleugels en 4 patiowoningen in de twee ommuurde binnentuinen. Het gaat zowel om gelijkvloerse appartementen als om maisonnettes, die over twee verdiepingen liggen. Elk appartement wordt uniek waarbij het uitgangspunt is de waarborging van het monumentale karakter van het gebouw. Het complex bevindt zich even ten westen van Zuidlaren en is gelegen in een groene en bosrijke omgeving. Zie figuur 1.

De verwachting is dat de gehele verbouwing van dit complex een ingrijpende gebeurtenis zal worden met betrekking tot de huidige situatie. De kans is groot dat het complex in zijn huidige on-verbouwde staat huisvesting biedt aan middels de Wet Natuurbescherming (Wnb) beschermde diersoorten. Daarbij valt te denken aan diverse gebouw-bewonende vleermuizen, uilen, zwaluwen, spreeuwen en huismussen. Derhalve is er in 2018 een ecologische quickscan uitgevoerd door Alcedo Natuurprojecten. De conclusie die naar aanleiding van deze quickscan is getrokken was dat vervolgonderzoek ten aanzien van het voorkomen van vleermuizen, gierzwaluw en huismus noodzakelijk was. Dat vervolgonderzoek is uitgevoerd in 2019. De resultaten daarvan worden gepresenteerd in deze rapportage.

1.2. Doel

Met behulp van dit onderzoek worden de volgende vragen beantwoord:

- Wordt het Noorder Sanatorium in Zuidlaren gebruikt als tijdelijke of vaste verblijfplaats door vleermuizen en zo ja, om welke soorten gaat het;
- Is er sprake van kraamverblijfplaatsen, winterverblijfplaatsen van vleermuizen en zo ja, om welke soorten gaat het;
- Maakt het gebouw en de omgeving deel uit van een belangrijk foerageergebied of een belangrijke vliegroute voor vleermuizen en zo ja, voor welke soorten is het van belang;
- Wordt het Noorder Sanatorium in Zuidlaren gebruikt als broedplaats door gierzwaluwen en zo ja, om hoeveel nestplaatsen gaat het;
- Wordt het Noorder Sanatorium in Zuidlaren gebruikt als broedplaats door huismussen en zo ja, om hoeveel nestplaatsen gaat het.

1.3. Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden gevolgde werkwijze, methodes en inspanning beschreven, hoofdstuk 3 geeft een beschrijving van het onderzochte plangebied. De onderzoeksresultaten worden besproken in hoofdstuk 4 op basis waarvan in hoofdstuk 5 conclusies en aanbevelingen worden gepresenteerd. In hoofdstuk 6 wordt aangegeven welke bronnen zijn geraadpleegd en vervolgens is er aantal bijlagen met daarin een foto-impressie van het plangebied, waarnemingskaarten en een korte beschrijving van het wettelijk kader waarbinnen dit onderzoek is uitgevoerd.

2. Werkwijze en inspanning

In de periode maart tot en met september van 2019 werd het plangebied Noorder Sanatorium te Zuidlaren 6 maal bezocht en geïnventariseerd op het voorkomen vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen. De toegepaste onderzoeksmethoden worden in dit hoofdstuk nader toegelicht.

Tijdens alle bezoeken waren de weersomstandigheden geschikt voor het inventariseren van deze soortgroepen en werden de hiervoor geldende protocollen gevolgd. (Tabel 1).

Datum	Tijd	Functies	Medewerkers	Weer
25.04.2019	6:30 – 8:30	HM	JH	15 °C, Bew. 20%, 2 Bft
20.05.2018	20:30 – 23:00	HM, GZ, VL A, B, C, D	JH, GB, HM, ER	17 °C, Bew. 100%, 0 Bft
31.05.2019	03:30 – 05:30	HM, GZ, VL A, B, C, D, E	JH, GB, HM, RZ	13 °C, Bew. 50%, 3 Bft
13.06.2018	21:30 – 23:30	HM, GZ, VL A, B, C, D	JH, GB, HM, ER	18 °C, Bew. 100%, 1 Bft
21.08.2018	23:00 – 00:01	VL, A, B, C, D	JH, GB	14 °C, Bew. 0%, 0 Bft
10.09.2018	23:00 – 00:01	VL, A, B, C, D	JH, GB	11 °C, Bew. 0%, 0 Bft

Tabel 1. Datum, tijdstip en weersomstandigheden tijdens de onderzoeksmomenten.

Onderzochte functies:

HM = Huismus

GZ = Gierzwaluw

VL = Vleermuizen

A = Vliegroute (VL)

B = Foerageergebied (VL)

C = Kraamverblijfplaats (VL)

D = Zomerverblijfplaats (VL)

E = Zwermgedrag (VL)

Medewerkers:

JH = Jos Hoekerswever

GB = Gijs Bouwmeester

HM = Henk Mellema

RZ = Rudmer Zwerver

ER = Evert Ruiter

2.1. Vleermuizen

Tijdens alle veldbezoeken werd op grond van geluid en zicht geïnventariseerd. Voor het vaststellen van vleermuizen op geluid werd gebruik gemaakt van een batdetector en batlogger. Voor het vaststellen van vleermuizen op zicht werd gelet op rondvliegende dieren of werden met batdetector vastgestelde dieren beschenen met een zaklantaarn. Alle potentiële invliegopeningen werden in kaart gebracht en bij alle bezoeken geïnspecteerd en in de gaten gehouden op in- of uitvliegende dieren. Verder werd bepaald hoe en waar de vliegroutes liepen en hoe deze werden benut, werd vastgesteld waar en wanneer er werd gevoerageerd of dat er sprake was van baltsgedrag en of er zwermgedrag kon worden vastgesteld. Al deze aspecten tezamen vormden een beeld van hoe vleermuizen de gebouwen en de omgeving benutten.

2.2. Huismussen

Op basis van het Kennisdocument Huismus werd tijdens 4 bezoeken bepaald of de gebouwen van het Noorder Sanatorium worden benut als broedplaats van huismussen. Tijdens deze bezoeken werd gelet op algemene aanwezigheid van huismussen, zingende mannetjes, vogels die nestmateriaal of voedsel aanvoeren en soortgelijke indicaties die duiden op broedende vogels.

2.3. Gierzwaluwen

Op basis van het Kennisdocument Gierzwaluw werd tijdens 3 bezoeken bepaald of de gebouwen van het Noorder Sanatorium worden benut als broedplaats van gierzwaluwen. Tijdens deze bezoeken werd gelet op algemene aanwezigheid van gierzwaluwen, in- of uitvliegende exemplaren, zwermende groepen en soortgelijke indicaties die duiden op broedende vogels.

2.4. Volledigheid inventarisatie

Dit onderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol 2017 en richtte zich op het vaststellen van aanwezigheid van gebouw bewonende soorten als de Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger. Daarnaast werden ook alle overige aanwezige vleermuissoorten meegenomen in het onderzoek. De onderzoeken met betrekking tot huismus en gierzwaluw werden uitgevoerd op basis van de methodiek van de voor deze soorten opgestelde kennisdocumenten. Zie 6.

2.5. Verantwoording

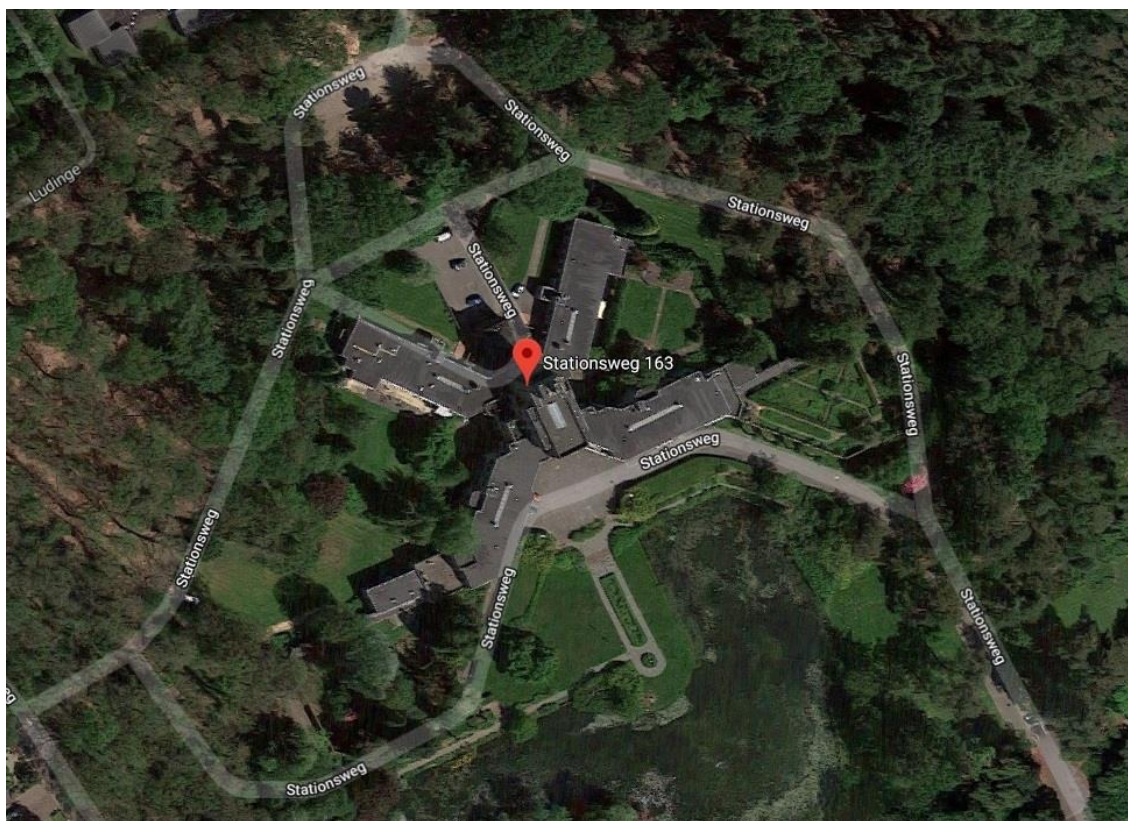
Het onderzoek is uitgevoerd door Alcedo Natuurprojecten. Dit bedrijf heeft inmiddels veel ervaring opgedaan met soortgelijk onderzoek en zet bij dergelijk veldwerk ervaren onderzoekers in. Dit onderzoek is uitgevoerd door Jos Hoekerswever, Gijs Bouwmeester, Henk Mellema, Rudmer Zwerver en Evert Ruiter. De dataverwerking en rapportage is uitgevoerd en geschreven door Evert Ruiter. Vanuit de opdrachtgever werd het project begeleid door Thijs van Bree van LBP Vastgoed BV. Alle in het rapport gebruikte foto's zijn gemaakt door Jos Hoekerswever, tenzij anders vermeld.

3. Omschrijving plangebied

De onderzochte locatie bevindt zich ten westen van Zuidlaren (GR) in een bosrijke en parkachtige omgeving. Het betreft een gebouw uit de jaren 30 van de vorige eeuw welke ooit dienst deed als sanatorium. Het bestaat uit een middengedeelte met toren (4 verdiepingen) en vier zijvleugels met één of twee verdiepingen. De voorste zijvleugels bestaan uit twee verdiepingen en de achterste zijvleugels uit één verdieping. Overal in het gebouw is in de buitenmuur een spouw aanwezig. Het is een goed onderhouden gebouw met weinig gebreken (gaten, vervallen muren e.d.). Er zijn enkele roosters en open stootvoegen aanwezig. Aan de voorkant van het gebouw bevinden zich houten markiezen boven de ramen. In het topje van de toren is een ruimte die via een luik is te betreden. Verder is er een aantal gaten aanwezig (vermoedelijk een oude schoorsteen) op de top van de toren. De binnenkant is goed onderhouden en wordt momenteel bewoond. Verder zijn er kelders aanwezig. De tuinen rondom het pand zijn in een oude landschapsstijl aangelegd met gazons, markante oude bomen, muurtjes begroeid met klimop, enzovoorts. Aan de voorzijde bevindt zich een grote vijver.

Figuur 1: Ligging van de onderzochte locatie ten opzichte van Zuidlaren.

Figuur 2: Close up van de onderzochte locatie.

Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig

- Droog, agrarisch grasland;
- Nat, agrarisch grasland;
- Een groot gebouw zonder dakpannen en met een spouwmuur;
- Breed, ondiep, stilstaand water (> 2 meter breed, < 1 meter diep);
- Dikke bomen (waaronder beuk, zomereik, grove den, kastanje) met holtes (diameter borsthoogte > 25 cm);
- Lage, opgaande begroeiing bestaande uit diverse soorten struiken zoals hazelaar en vlier.

4. Resultaten

4.1. Vleermuizen

Gedurende het onderzoek werd binnen het plangebied de aanwezigheid van vijf (5) soorten vleermuizen vastgesteld:

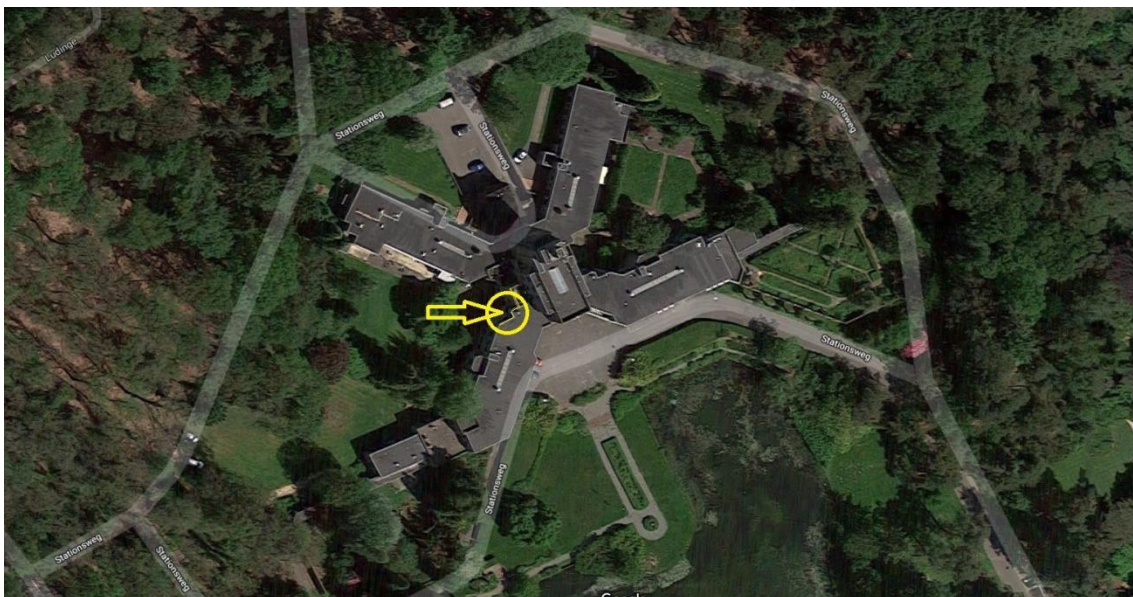
- Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
- Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*
- Laatvlieger *Eptesius serotinus*
- Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*
- Watervleermuis *Myotis daubentonii*

Hieronder worden per soort de waarnemingen en functies weergegeven. Waarnemingskaarten zijn opgenomen in Bijlage 1 .

4.2. Per soort

- Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*

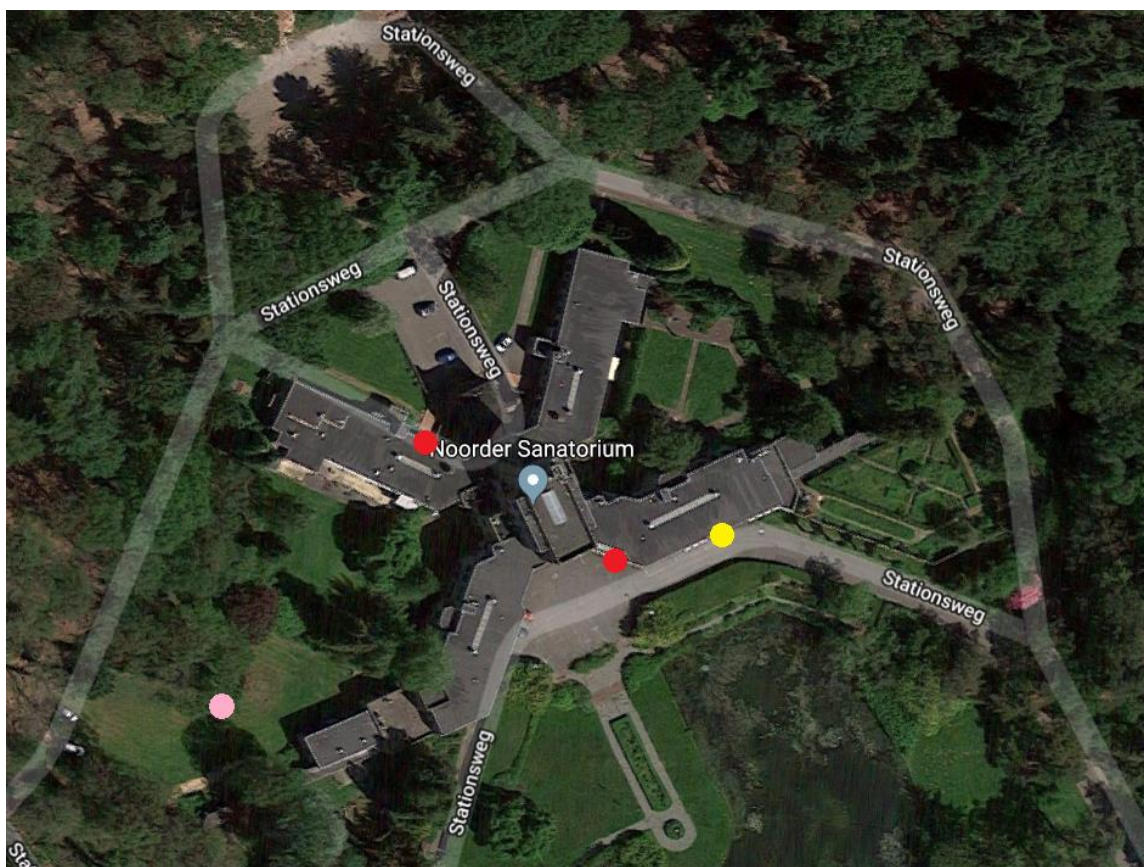
Tijdens alle vijf veldbezoeken met betrekking tot vleermuizen is deze soort aangetroffen. Het gaat hierbij om enkele tientallen individuen. Veelal jagend rond het gebouw en boven de binnentuinen. Binding met het gebouw is daarbij ook alle keren aangetoond. Onder meer tijdens het vroege morgenbezoek waarbij zwermgedrag aan de noordzijde van het gebouw werd waargenomen. Daarbij werden ook invliegende dieren gezien en kon de locatie van de invliegopening worden bepaald. Deze waarneming duidt op de aanwezigheid van een kraamkolonie. Zie figuur 3. Tijdens de nazomerbezoeken werden eveneens baltsende mannetjes vastgesteld. Ook deze waarnemingen duiden op vaste bewoning van gewone dwergvleermuizen in de onderzochte locatie. De directe omgeving van het gebouw vormt met de tuinen, het park en de vijver een uitstekend foerageerbiotoop. Tevens vervult het gebouw een functie als migratiecorridor waarlangs trekkende dieren hun weg kunnen vinden en er tijdelijk kunnen rusten.

Figuur 3: Locatie (gele cirkel) waar zich een kraamkolonie van Gewone dwergvleermuis bevindt.

- **Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii***

De Ruige dwergvleermuis werd voor het eerst met zekerheid waargenomen tijdens alle bezoeken. Tijdens de avondbezoeken in de nazomer werden de meeste exemplaren waargenomen. Er is ook binding met het gebouw aangetoond in de vorm van een baltsend mannetje. Zie figuur 4. Evenals de vorige soort gebruiken Ruige dwergvleermuizen de plek om te foerageren en fungeert de locatie als migratiecorridor en tijdelijke rustplaats voor trekkende dieren.

Figuur 4: Figuur Locaties waar baltsende vleermuismannetjes werden waargenomen.

Rood = Gewone dwergvleermuis, geel = Ruige dwergvleermuis, Roze = Rosse vleermuis.

- **Laatvlieger** *Eptesius serotinus*

Laatvliegers werden tijdens alle onderzoeksmomenten via de batdetector en zichtwaarnemingen vastgesteld. De waargenomen dieren vertoonden echter geen binding met het gebouw. Er zijn dus geen baltsende dieren, zwermende dieren of in- en uitvliegers geconstateerd. Er is met name geconstateerd dat ze de directe omgeving (luwte van het gebouw en warme plaatsen en tuinen) alsmede de wijdere omgeving gebruiken om te foerageren. Daarnaast gebruiken Laatvliegers de locatie als onderdeel van een migratieroute.

- **Rosse vleermuis** *Nyctalus noctula*

Dit is een boom-bewonende vleermuis. Van deze soort werd een kleine kolonie (minimaal 8 exemplaren) vastgesteld in een spechtengat in een grove den naast het gebouw. Zie figuur 4. Van binding met het gebouw is geen sprake. De Rosse vleermuizen die werden waargenomen waren dus afkomstig uit de genoemde kolonie en bleven na uitvliegen korte tijd jagend aanwezig om vervolgens in de wijdere omgeving verder te foerageren. Ook werden er regelmatig Rosse vleermuizen waargenomen die hoog over de onderzochte locatie langs trokken.

- **Watervleermuis** *Myotis daubentonii*

Tijdens een aantal bezoeken aan de locatie werd een tiental exemplaren van deze soort jagend waargenomen boven de vijver voor het gebouwencomplex. Evenals de voorgaande soort is de Watervleermuis een boom-bewonende vleermuis. Het is dus aannemelijk dat er zich in het nabijgelegen parkbos een kolonie bevindt.

4.2.1. Belang van de onderzochte locatie voor vleermuizen

Tijdens dit onderzoek is aangetoond dat Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis het gebouw benutten als vaste verblijfplaats (kraamkolonie, baltsverblijf) en dat de Rosse vleermuis in een boom in de directe omgeving van het gebouw een kolonie heeft. De directe omgeving van de onderzochte locatie is een groene omgeving met veel hoge bomen, een vijver, akkers en weilanden, brede bloemrijke bermen en beschutte plaatsen die overdag opwarmen en 's avonds en 's nachts lang de warmte vasthouden waardoor er relatief veel insecten aanwezig zijn. Deze omgeving fungeert als foerageergebied van minimaal vijf vleermuissoorten. Mogelijk meer omdat ook verwacht wordt dat een lastig traceerbare soort als de Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus* ter plaatse voorkomt. Het maximaal aangetroffen aantal vleermuizen (alle soorten) op één moment bedraagt naar schatting 35 - 50 exemplaren. Aangezien er bij de voorgenomen plannen niet het voornemen bestaat om bomen te kappen, vijvers te dempen of anderszins in grijpen in de aanwezige natuurlijk omgeving, zal dit foerageergebied niet worden aangetast. De plannen voor verbouwing van het Noorder Sanatorium kunnen wel van invloed zijn op de staat van instandhouding van Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis.

4.3. Huismus *Passer domesticus*

Tijdens geen van de bezoeken zijn op of rondom de bebouwing huismussen aangetroffen. Ook in de wijde omgeving werd deze soort niet aangetroffen. Hiermee is dus aangetoond dat de Huismus niet als broedvogel gebruik maakt van de bebouwing van het Noorder Sanatorium.

4.4. Gierzwaluw *Apus apus*

Gierzwaluwen werden tijdens drie bezoeken waargenomen. Het betrof een kleine groep die aanwezig was rondom de bebouwing. Jagend boven de vijver en boven het gebouw. Deze groep werd steeds nauwlettend in de gaten gehouden. Van enige binding met het gebouw bleek echter geen sprake te zijn c.q. er werden geen in- of uitvliegers vastgesteld. Bij het invallen van de schemer vertrokken de vogels in de richting van woonwijken in de directe omgeving. Het vermoeden bestaat dat zich in die wijken de nestplaatsen bevinden en dat de vogels die werden gezien op de onderzochte locatie deze gebruiken als foerageerplaats vanwege de aanwezigheid van veel vliegende insecten.

4.5. Overige waarnemingen

Tijdens een van de avondbezoeken werd rondom het gebouw een Steenmarter *Martes foina* waargenomen. Het bleef bij één waarneming, want bij alle andere bezoeken werd deze soort niet meer gezien. Het is ook niet aangetoond of deze soort het gebouw al dan niet bewoond.

5. Conclusies en aanbevelingen

5.1. Conclusies

Op basis van de bevindingen van dit onderzoek kan het volgende worden geconcludeerd:

- Op de onderzocht locatie is het voorkomen vastgesteld van vijf vleermuissoorten, te weten: Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Rosse vleermuis en Watervleermuis;
- Al deze vleermuissoorten benutten de locatie als foerageergebied;
- Twee soorten, te weten Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis gebruiken de bebouwing als vaste verblijfplaats c.q. als kraamkolonie, zomerverblijfplaats, baltslocatie;
- Eén soort, te weten de Rosse vleermuis heeft een kolonie in een spechtengat in een grove den welke zich in de nabijheid van de bebouwing bevindt;
- Bij verbouw van de gebouwen gaan mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen verloren;
- Er worden bij de voorgenomen plannen geen bomen gekapt, dus de vastgestelde kolonie van de Rosse vleermuis in een Grove den gaat niet verloren;
- Voor de uitvoer van de voorgenomen plannen is de aanvraag voor een ontheffing Wnb noodzakelijk. Het betreft ontheffing ten aanzien Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis;
- Mitigerende maatregelen zijn noodzakelijk wanneer er sprake is van isolatie van spouwmuren of sloop van locaties waar zich verblijfplaatsen van vleermuizen bevinden.

5.2. Aanbevelingen

- Vraag voor de verwezenlijking van de plannen een ontheffing aan in het kader van de Wet natuurbescherming (soortenbescherming) bij de Provincie Drenthe. Voor meer informatie hierover kan men zich richten tot het team VTH (Vergunningverlening, Toezichthouders en Handhaving). Online is daarover informatie te vinden op:
<https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/natuur/wnb/@125291/soortenbescherming/>
- Mochten er plannen bestaan om bij de verbouwing spouwmuren te gaan isoleren, laat deze dan eerst door een ecooloog onderzoeken op de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen;
- Laat de boombeplanting en de inrichting van de tuinen rondom de bebouwing intact;
- Mocht het wel noodzakelijk zijn om bomen te kappen, laat deze dan eerst door een ecooloog inspecteren op boomholtes, jaarrond beschermde nesten, etc.;
- Hoewel ze er niet -of niet broedend- zijn aangetroffen is de bebouwing wel geschikt voor huismus en gierwaluw. Om de biodiversiteit ter plaatse te vergroten wordt aanbevolen om bij de renovatie en nieuwbouw huismussenkasten en gierwaluwkasten op te hangen of te integreren in nieuw spouwmuren. Informatie daarover is te vinden op www.vivarapro.nl.

6. Geraadpleegde bronnen

6.1. Literatuur

- Barataut, M., 2015. Acoustic Ecology of European Bats. Species Identification, Study of their Habitats and Foraging Behaviour. Biotope, Mèze. Muséum national d'Histoire naturelle, Paris [Inventaires et biodiversité series].
- Broekhuizen, S., K. Spoelstra, J.B.M. Thissen, K.J. Canters, J.C. Buys, 2016. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Zeist.
- Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.
- Middleton, N., A. Froud & K. French. (2014) Social Calls of the Bats of Britain and Ireland. Pelagic Publishing, Exeter.
- Ruiter E.J. 2018. *Ecologische Quickscan Noordelijk Sanatorium Zuidlaren*. Alcedo Natuurprojecten rapport 2018-020. **In opdracht van:** LPB Vastgoed BV.

6.2. Websites

- www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/
- www.batecho.eu
- www.telmee.nl
- www.vleermuis.net
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- <https://wetten.overheid.nl/BWBR0037552/2019-07-23>
- <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.0.pdf>
- <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-006-Kennisdocument-Gierzwaluw-1.0.pdf>

Bijlage 1: Foto-impressie plangebied

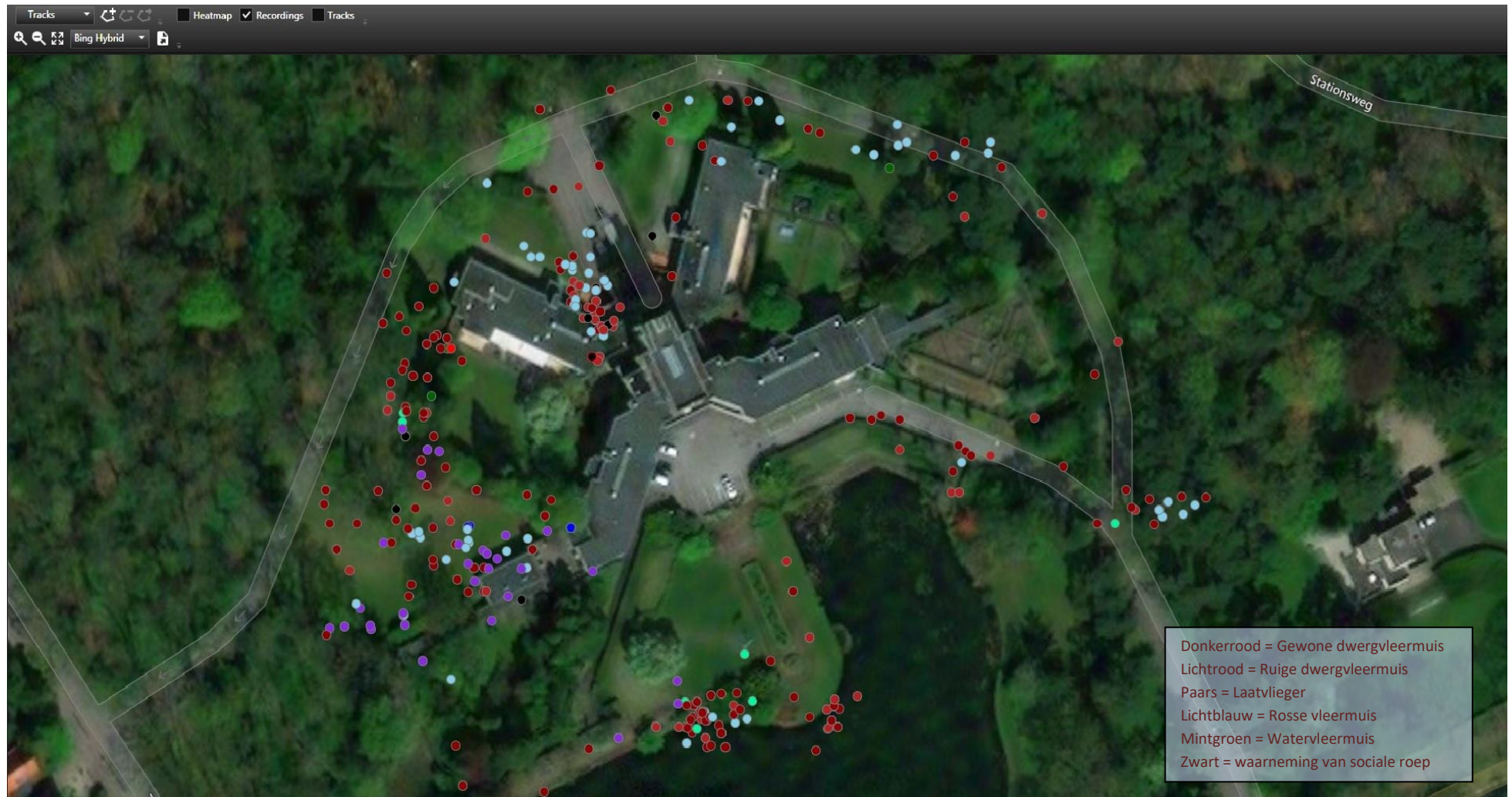

Overzichtsfoto van het totale gebouw. In groene omgeving.

Directe omgeving van de locatie (vooral binnentuinen) is geschikt als foerageergebied voor vleermuizen.

Bijlage 2: Waarnemingskaart bezoek 20 mei 2019

Bijlage 3: Wettelijk kader

Algemeen

De bescherming van planten- en diersoorten is in Nederland geregeld in de Wet natuurbescherming (verder te noemen Wnb). Deze wet is op 1 januari 2017 in werking getreden en beschermt ruim 900 soorten in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten. Deze wet vervangt de Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet en de Boswet.

Doelstelling van de Wnb

- het beschermen en ontwikkelen van de natuur;
- het behouden en herstellen van biologische diversiteit;
- het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de natuur en het verzekeren van een samenhangend beleid gericht op het behoud en beheer van waardevolle landschappen.

De Wet natuurbescherming benoemt niet welke concrete activiteiten wel of niet zijn toegestaan. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten. Dit betekent in de praktijk dat het gaat om het effect van uw activiteiten op beschermde soorten. Heel vaak gaan activiteiten en werkzaamheden en de bescherming van soorten prima samen. Als u uw werk zo kunt inrichten dat u geen schade toebrengt aan beschermde soorten, dan hoeft u vooraf niets te regelen. Soms is het echter onvermijdelijk dat schade ontstaat aan beschermde dieren of planten. In die situaties is het nodig dat u vooraf bekijkt of hiervoor een vrijstelling geldt, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd ('nee-tenzij'-beginsel).

Welke soorten worden beschermd?

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten:

- Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels volgens het beschermingsregime van de Vogelrichtlijn;
- Soorten beschermd op grond van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn;
- Andere soorten waaronder soorten vallen die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Zorgplicht

In de Wnb is ook een zorgplicht vastgelegd. Deze plicht geldt te allen tijde en houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna zoveel mogelijk moeten worden voorkomen. Deze plicht geldt voor iedereen en voor alle planten en dieren, beschermd of niet. De Memorie van Toelichting zegt het zo: "De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het

wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd”.

De verbodsbepalingen

7. Beschermingsregimes		
Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Andere soorten § 3.3 Wnb
Artikel 3.1 lid 1 <i>Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.</i>	Artikel 3.5 lid 1 <i>Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.</i>	Artikel 3.10 lid 12 <i>Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.</i>
Artikel 3.1 lid 2 <i>Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.</i>	Artikel 3.5 lid 4 <i>Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.</i>	Artikel 3.10 lid 1b <i>Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.</i>
Artikel 3.1 lid 3 <i>Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.</i>	Artikel 3.5 lid 3 <i>Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.</i>	Niet van toepassing
Artikel 3.1 lid 4 en lid 5 <i>Het is verboden vogels opzettelijk te verstoren, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.</i>	Artikel 3.5 lid 2 <i>Het is verboden om dieren opzettelijk te verstoren.</i>	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Artikel 3.5 lid 5 <i>Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.</i>	Artikel 3.10 lid 1c <i>Het is verboden planten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.</i>

Beschermingsregimes

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn en een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. Alle vogels, in totaal ruim 700 soorten, zijn (beschermd). Daarnaast worden ongeveer 230 overige Europese en nationale soorten (flora, fauna en avifana) beschermd. Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- Er mag alleen van de verbodsbepaling afgeweken worden als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is.
- Er moet tegenover een afwijking van het verbod een in de wet genoemd belang staan. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn zoals volksgezondheid of openbare veiligheid.
- De ingreep mag geen afbreuk doen aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het Natuurnetwerk Nederland, oftewel NNN (voorheen Ecologische Hoofdstructuur, EHS), is een netwerk van natuurgebieden waarin de natuur (planten en dieren) voorrang heeft en derhalve wordt beschermd. Daarmee wordt voorkomen dat natuurgebieden geïsoleerd komen te liggen en dieren en planten uitsterven en dat de natuurgebieden zo hun waarde verliezen. De NNN kan worden gezien als de ruggengraat van de Nederlandse natuur en het is derhalve van belang dit netwerk te bespreken in het kader van natuurbescherming. Het NNN moet uiteindelijk samen met de natuurgebieden in andere Europese landen het aaneengesloten pan-Europees Ecologisch Netwerk (PEEN) vormen.

Sinds 1990 zijn de provincies en het Rijk druk doende met de aanleg van verbindingzones tussen verschillende natuurgebieden om zo een duurzaam, samenhangend netwerk van gebieden te creëren. De NNN heeft als doel van bestaande en nieuwe natuur een goed werkend netwerk te maken. Het behoud, herstel en de ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN is hierbij het uitgangspunt. Net als bij de Wnb geldt hier het *'nee-tenzij'*-beginsel. Dit is 1 oktober 2012 vastgelegd in het Besluit Algemene Regelingen Ruimtelijke Ordening (BARRO). Dit betekent dat er geen activiteiten plaats mogen vinden waardoor de **wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN** in het geding komen, tenzij er sprake is van een groot openbaar belang,

tenzij er geen reële alternatieven zijn of tenzij negatieve effecten zo veel mogelijk beperkt worden en de overblijvende effecten worden gecompenseerd.

Rijk en provincies hebben in 2011 met elkaar afgesproken dat natuurbeheer meer een regionale verantwoordelijkheid wordt. Dat is vastgelegd in het Natuurakkoord. Als gebiedsregisseurs van het landelijke gebied zetten de provincies zich in voor een versterking van de natuur. Zij dienen de begrenzing van het NNN vast te leggen in een provinciale verordening, waar ook de regels omtrent de inhoud van en de toelichting bij bestemmingsplannen in het belang van de realisatie, bescherming, instandhouding en verdere ontwikkeling van de beoogde natuurkwaliteit van het NNN worden beschreven. De provincies dienen hierbij ook de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN vast te leggen. Dit zijn de huidige en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen van het desbetreffende gebied. Per perceel worden deze doelen vaak in natuurdoeltypen en/of beheertypen vastgelegd.